

Een 'vroeg strijkkwartet' uit de Boheemse Barok

235

ARIEN à 4

Heinrich Ignaz Franz von Biber
(1644 - 1704)

Allegro

Violin I
Violin II
Viola
Continuo
Cello

p

6

5

6

10

Musical score for measures 10-14. The key signature is three sharps (F#, C#, G#). The score consists of three systems. The first system has three staves: a vocal line (treble clef), a vocal line (treble clef), and a bass line (bass clef). The second system has two staves: a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (treble and bass clefs). The piano accompaniment consists of chords in the right hand and bass notes in the left hand.

15

Musical score for measures 15-19. The key signature is three sharps (F#, C#, G#). The score consists of three systems. The first system has three staves: a vocal line (treble clef), a vocal line (treble clef), and a bass line (bass clef). The second system has two staves: a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (treble and bass clefs). The piano accompaniment consists of chords in the right hand and bass notes in the left hand.

Adagio

20

Musical score for measures 20-24. The key signature is three sharps (F#, C#, G#). The tempo is marked "Adagio". The score consists of three systems. The first system has three staves: a vocal line (treble clef), a vocal line (treble clef), and a bass line (bass clef). The second system has two staves: a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (treble and bass clefs). The piano accompaniment consists of chords in the right hand and bass notes in the left hand. At the bottom of the page, there are fingerings: #6, 6, 6, 6, 6, 7, 6, 5.

Allamanda

6 #6 # 6 7 6 7 6 5 #

6 6 # 6 6 5 6 # 6 7

6 6 5 # 4 # # 6

First system of musical notation, consisting of three staves. The top two staves are vocal lines, and the bottom staff is a piano accompaniment. The key signature has three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 3/4. The piano part includes six fingerings: 6, 6, 6, 6.

Second system of musical notation, consisting of three staves. The top two staves are vocal lines, and the bottom staff is a piano accompaniment. The key signature has three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 3/4. The piano part includes six fingerings: 6, 6, 6, 5, 4, #.

Third system of musical notation, consisting of three staves. The top two staves are vocal lines, and the bottom staff is a piano accompaniment. The key signature has three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 3/4. The tempo/mood is marked "Amoresca". The piano part includes six fingerings: 6, #4, and trills (tr) in both the vocal and piano parts.

10

6 #4 6 5 # 6 #4 6 5 #

15 20

6 6 tr tr tr tr tr

25

7 4 7 # 7 4 p p p

Gigue

The first system of the musical score for 'Gigue' consists of four staves. The top two staves are for a violin and a viola, both in treble clef. The bottom two staves are for a piano, with the right hand in treble clef and the left hand in bass clef. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 3/4. The first staff has a measure with a fermata and a trill (tr) marked above it. The second staff has a measure with a fermata. The piano part starts with a measure marked 'senza Violone' and then continues with a measure marked 'con Violone'.

6 6 6 6 5 # 4 4 # 2

The second system of the musical score for 'Gigue' consists of four staves. The top two staves are for a violin and a viola, both in treble clef. The bottom two staves are for a piano, with the right hand in treble clef and the left hand in bass clef. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 3/4. The first staff has a measure with a fermata and a trill (tr) marked above it. The second staff has a measure with a fermata. The piano part continues with a measure marked '6' and then a measure marked '5 6 5 # 4 #'.

6 6 6 6 6 5 # 6 5 # 4 #

The third system of the musical score for 'Gigue' consists of four staves. The top two staves are for a violin and a viola, both in treble clef. The bottom two staves are for a piano, with the right hand in treble clef and the left hand in bass clef. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 3/4. The first staff has a measure with a fermata. The second staff has a measure with a fermata. The piano part continues with a measure marked '6' and then a measure marked '6'.

6 6 6 6

15

senza Violone

con Violone

4 # 6 6

20

p

tr

p

tr

p

p senza Violone

con Violone

6 7 6 5

Sonatina
Adagio

6 4 3 6 # 6 6

Toelichting

Heinrich Biber stamt uit het Boheemse land, smeltkroes van Oostenrijkse, Duitse en Tsjechische invloeden. Hij werkte eerst als lid van de bisschoppelijke kapel van Kroměříž. Als virtuoos violist stond hij er in hoog aanzien, maar toch beviel deze betrekking hem kennelijk maar matig, want - net als Mozart een eeuw later zou doen - ontvluchtte hij de dienst bij de bisschop en zocht zijn geluk elders, namelijk in Salzburg. Hier liet hij zich ook als componist gelden, althans hij publiceerde voor het eerst zijn composities. Biber is vooral van belang geweest voor de ontwikkeling van het vioolspel. Hij introduceerde in zijn stukken het expressieve gebruik van technieken als pizzicato, meerstemmigheid en accoordenspel. Dit laatste werd vooral mogelijk door *scordatura* oftewel het verstemmen van de viool, zodat accoorden makkelijker te pakken waren. Een ander bijzonder trekje van zijn muziek is het veelvuldige gebruik van programmatische elementen: stukken waarin vogelzang en geweervuur nagebootst worden. De zeer interessante muziek van Biber en zijn tijdgenoten zal trouwens in het komende Festival voor Oude Muziek veelvuldig te horen zijn, aangezien de Oostenrijkse Barok één van de thema's is.

Dit stuk is in de eerste plaats bedoeld voor strijkers. De continuo partij kan gespeeld worden, maar is niet persé noodzakelijk.

Een modern strijkkwartet kan er eventueel dus zo mee aan de slag, maar met een barokke strijkmanner wordt de muziek wel veel aantrekkelijker. Dus: een 'zingende' aanpak, juist geen gelijkmatige streken maar een soort 'gestreken glimlach' op lange noten, duidelijk articuleren door de stok op te tillen, maar juist weer niet automatisch spiccato op snelle noten.

Omdat het stuk uit de partituur niet goed te spelen is, zijn losse partijen te verkrijgen op het bureau, door *f* 5,- over te maken op bankrekening 15.92.10.100 (Rabobank IJsselstein, giro bank 657728), onder vermelding van 'partijen Biber (bijlage 235)'.

Zij worden dan binnen twee weken toegestuurd.

Dirkjan Horinga